

สถิติในชีวิตประจำวัน

รองศาสตราจารย์พิษณุ เจียวคุณ

ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์

ความสำคัญของสถิติในชีวิตประจำวัน

การค้นหาความจริง

วิธีอนุมาน (Deduction) คือการตั้งกฎเกณฑ์ไว้
และนำความเป็นจริงที่มีอยู่มาวิเคราะห์ สังเคราะห์
เพื่อนำไปใช้ในการอธิบายข้อเท็จจริงต่าง ๆ

การค้นหาคำความจริง

วิธีอุปมาน (Induction) คือการสังเกตข้อเท็จจริง
ต่าง ๆ หรือทำการทดลองซ้ำ ๆ จนกระทั่งได้
ข้อสรุปของสิ่งที่เกิดขึ้น

ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์

1. ระบุปัญหา
2. ตั้งสมมติฐาน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลหรือทำการทดลอง
4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป
5. ตรวจสอบเพื่อยืนยันผลการศึกษา

สถิติ ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

- ความหมายของสถิติ (Statistics)

มาจากคำว่า STATE ในอดีตสถิติจึงเป็น
เครื่องมือที่ใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลของรัฐ
ปัจจุบันสถิติ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วย “ข้อมูล” ที่
ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การนำเสนอ
ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมาย
ข้อมูล

ข้อมูล (Data)

- คือการบันทึกข้อเท็จจริง (Fact) หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีการเก็บรวบรวมไว้หลาย ๆ ครั้ง หรือทำการทดลองซ้ำ ๆ กัน จนกระทั่งได้ข้อเท็จจริงมาจำนวนหนึ่ง

สารสนเทศ (Information)

- เป็นการนำข้อมูล ข้อเท็จจริงที่มีอยู่มาผ่านกระบวนการ ประมวลผลจนกระทั่งได้ข้อสรุป และสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ และเมื่อนำใช้แล้ว ในสถานการณ์ต่างจะมีประสบการณ์เกิดขึ้น จนเป็น**ความรู้** และนำไปสู่**การจัดการความรู้ (KM)**

ข้อมูลสถิติ และสารสนเทศทางสถิติ

การรวบรวมข้อมูลทางสถิติที่สนใจไว้
ด้วยกัน และมีการนำเอาข้อมูลเหล่านั้น มา
จัดการโดยจัดทำเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูล
จนได้สารสนเทศทางสถิติ และสามารถนำไปใช้
ในการตัดสินใจได้

สถิติศาสตร์ (Statistics)

คือศาสตร์ที่ประกอบไปด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การนำเสนอข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล และ
4. การแปลความหมายข้อมูล

ระเบียบวิธีทางสถิติ Statistical methods

พารามิเตอร์และค่าสถิติ

พารามิเตอร์ (Parameter) คือค่าที่
ประมวลได้จากทุกหน่วยของประชากร
ที่สนใจ

ค่าสถิติ (Statistic) คือค่าที่ประมวล
ได้จากตัวอย่าง

ขอบข่ายของสถิติ

- สถิติแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ
 1. **สถิติเชิงพรรณนา** (Descriptive Statistics) คือ การอธิบายหรือพรรณนา ลักษณะของข้อมูล หรืออาจจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ และอธิบายข้อมูลนั้น

ขอบข่ายของสถิติ

- สถิติแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ
2. **สถิติเชิงอนุมาน** (Inferential Statistics) คือ การหาข้อสรุปของประชากรที่สนใจศึกษา โดยอาศัยข้อมูลจากตัวอย่าง

ธรรมชาติของข้อมูล

ข้อมูลแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) คือข้อมูลที่ไม่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้โดยตรง

เช่น เพศ ศาสนา สีผิว หมู่โลหิต เป็นต้น

ธรรมชาติของข้อมูล

ข้อมูลแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) คือข้อมูลที่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้โดยตรง เช่น อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง คะแนนสอบ ความเร็ว ระยะทาง เป็นต้น

มาตรวัดของข้อมูล (Scale of measurement)

ข้อมูลแบ่งได้ 4 มาตรวัดคือ

1. มาตรฐานบัญญัติ (Nominal scale)
2. มาตรฐานเรียงลำดับ (Ordinal scale)
3. มาตรฐานंतरภาค (Interval scale)
4. มาตรฐานอัตราส่วน (Ratio scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติ

1. การทำสำมะโน (Census) คือการเก็บข้อมูลทุกหน่วยที่ต้องการเจนนับ

2. การสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample survey)

คือการรวบรวมข้อมูลเพียงบางหน่วยจากประชากร เรียกว่า หน่วยตัวอย่าง (sample unit) การได้มาของหน่วยตัวอย่าง ต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (sampling techniques)

การนำเสนอข้อมูลทางสถิติ

การนำเสนอข้อมูลสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การ
สร้างตารางแจกแจงความถี่ (นำเสนอข้อมูลเชิง
ปริมาณ) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง
(นำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ)

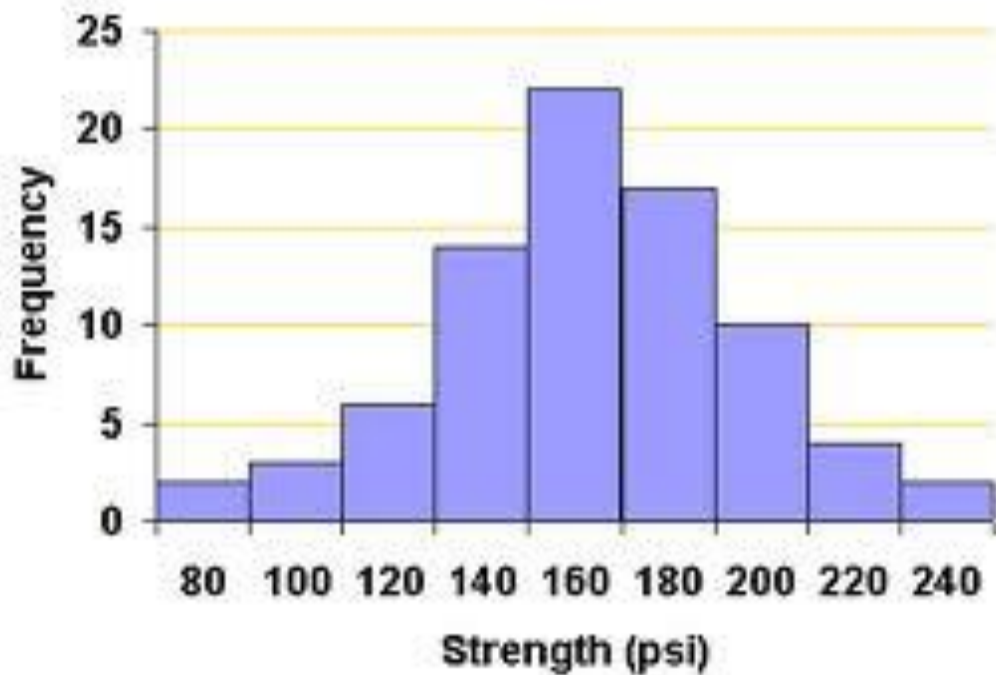
ตารางแจกแจงความถี่

Audit Time (Days)	Frequency
10-14	4
15-19	8
20-24	5
25-29	2
30-34	1
Total	20

การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง

Exchange	Frequency	Percent frequency
New York Stock exchange	20	80
Nasdaq National Market	5	20
Totals	25	100

Histogram

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

- การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ค่ามัธยฐาน และ ฐานนิยม
- การวัดการกระจาย เช่น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

- ใช้สัญลักษณ์ μ หรือ $\bar{X}$

$$\bar{X} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

$$\mu = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_N}{N}$$

ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (weighted mean)

- The mean of a data set in which **not all values are equally represented**

$$\bar{x}_w = \frac{\sum x_i w_i}{\sum w_i}$$

w_i = น้ำหนักถ่วงของข้อมูลแต่ละตัว (x_i)

มัธยฐาน (Median)

- คือการหาค่าที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมดที่นำมาเรียงลำดับแล้ว จากน้อยไปหามาก หรือจากมากไปหาน้อย ถ้าจำนวนข้อมูลเป็นเลขคี่ ค่ามัธยฐานจะอยู่ตรงตำแหน่งที่ $(N+1)/2$ แต่ถ้าจำนวนข้อมูลเป็นเลขคู่ มัธยฐานของข้อมูลจะอยู่ระหว่างข้อมูลตำแหน่งที่ $N/2$ กับ $(N/2)+1$

ฐานนิยม (Mode)

- คือข้อมูลที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด หรือมีความถี่สูงสุด สามารถเป็นได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ
- ฐานนิยม อาจจะมีมากกว่า 1 ค่า หรืออาจ不会有ก็ได้ ถ้าข้อมูลชุดนั้นไม่มีข้อมูลซ้ำกันเลย

คุณสมบัติของค่าเฉลี่ย มัธยฐาน และฐานนิยม

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลชุดหนึ่ง จะมีเพียงค่าเดียว
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต เหมาะสมกับข้อมูลที่มีค่าใกล้เคียงกัน และไม่มีข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ
3. ค่าเฉลี่ยสามารถนำไปใช้ในการคำนวณสถิติขั้นสูง

Properties and uses of Central Tendency

- มัธยฐาน

1. มัธยฐานของข้อมูลชุดหนึ่ง จะมีเพียงค่าเดียว
2. ถ้ามีข้อมูลที่มีค่าปกติ จะไม่มีผลกระทบต่อการหาค่ามัธยฐาน เนื่องจากมัธยฐานนำเฉพาะค่าที่อยู่ตรงกลางมาพิจารณาเท่านั้น

Properties and uses of Central Tendency

- ฐานนิยม
- ฐานนิยม เหมาะสมกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่มีมาตรวัดแบบนามบัญญัติ และมาตรวัดเรียงลำดับ
- ฐานนิยม ไม่เหมาะสมกับข้อมูลเชิงปริมาณ

การวัดการกระจาย (Measures of Variation)

- The main objective of measures of variation is to measure the the spread or variability of a data set.
- วัดดูประสงคเพื่อวัดความห่างกันของข้อมูลชุดหนึ่ง ๆ

ความแปรปรวน (variance)

- The variance is the average of the squares of the distance each value is from the mean. The symbol for the population variance is σ^2

$$\sigma^2 = \frac{\sum (X_i - \mu)^2}{N}$$

For sample variance

$$s^2 = \frac{\sum (X_i - \bar{x})^2}{n-1}$$

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

- The standard deviation is the square root of the variance

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x - \mu)^2}{N}}$$

For sample standard deviation

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

Coefficient of Variation : CV

สัมประสิทธิ์การแปรผัน

- ใช้ในการเปรียบเทียบการกระจายของข้อมูล 2 ชุดที่
อาจจะมีหน่วยเหมือนกันหรือต่างกัน

for populations $CV = \frac{\sigma}{\mu}$

for samples

$$CV = \frac{s}{\bar{x}}$$